

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Порівняльна лексикологія

Шифр та назва спеціальності

B11 – Філологія

Спеціалізація

B11.041 – Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська.

Освітня програма

Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Рівень освіти

Перший (бакалаврський)

Семестр

5

Інститут

ІНІ соціально-гуманітарних технологій

Кафедра

Ділової іноземної мови та перекладу (303)

Тип дисципліни

Професійна, вибіркова

Форма навчання

Денна,

Мова викладання

Українська, англійська

Викладачі, розробники

Мирошніченко Вікторія Марківна

Viktoriia.Myroshnychenko@khpi.edu.ua

Кандидат філологічних наук, професор.

Має понад 50 наукових та методичних публікацій. З навчально-методичних посібника для студентів перекладацьких спеціальностей, 2 – з грифом Міністерства освіти та науки України.

Сфера наукових інтересів: науково-технічний переклад, інноваційні технології викладання.

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Предметом курсу "Порівняльна лексикологія" є ознайомлення з лексичною системою англійської мови у порівнянні з українською.

Мета та цілі дисципліни

Метою курсу з порівняльної лексикології є ознайомлення майбутніх перекладачів з лексикологією як наукою, термінологією, яка використовується та функціонує в цьому розділі науки про мову, а також лексичною системою англійської мови у порівнянні з українською, поглядом на слово як на лексичну одиницю.

Формат занять

Лекції, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

ФК10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФКС11. Здатність сформулювати знання щодо теоретичних положень, які складають теоретичну базу лексикології, вміти аналізувати лексичні одиниці, їх походження та семантичну структуру та проводити аналіз відмінностей та подібностей в лексичних системах англійської та української мов.

Результати навчання

PHC11. Володіти теоретичною базою лексикології, робити аналіз лексичних одиниць, розуміти їх походження та семантичну структуру, аналізувати відмінності та схожості в лексичних системах англійської та української мов.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 150 год. (5 кредитів ECTS): лекції – 64 год. самостійна робота – 86 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з дисципліни "Теорія і практика перекладу".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Практичні заняття проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Поняття про лексику та лексикологія як науку.	2
Тема 2. Лексична система англійської мови: структура та організація.	2
Тема 3. Лексична система англійської мови: структура та організація.	2
Тема 4. Слово як основна одиниця мови. Критерії визначення слова.	2
Тема 5. Сутність слова як лексичної одиниці.	2
Тема 6. Лексичне значення слова і поняття.	2
Тема 7. Типи лексичних значень (денотативне, конотативне тощо).	2
Тема 8. Компонентний аналіз значення слова.	2
Тема 9. Поняття про морфему. Типи морфем.	2

Тема 10. Морфемна структура слова в англійській та українській мовах.	2
Тема 11. Основи словотворення в англійській мові.	2
Тема 12. Афіксація як спосіб словотворення.	2
Тема 13. Конверсія, словоскладання, скорочення.	2
Тема 14. Морфологічний аналіз слова.	2
Тема 15. Однозначні та багатозначні слова.	2
Тема 16. Полісемія та її структура.	2
Тема 17. Типи переносу значень (метафора, метонімія, синекдоха).	2
Тема 18. Семантичні зміни в історії слів.	2
Тема 19. Лексична омонімія.	2
Тема 20. Розмежування омонімії та полісемії.	2
Тема 21. Синонімія: типи та функції.	2
Тема 22. Антонімія та її види.	2
Тема 23. Емоційно-експресивна лексика.	
Тема 24. Взаємозв'язок антонімії та полісемії.	2
Тема 25. Паронімія та її особливості.	2
Тема 26. Стилістичне розшарування лексики англійської мови.	2
Тема 27. Функціональні стилі та їх лексичні особливості.	2
Тема 28. Типи словників та принципи їх укладання (лексикографія).	2
Тема 29. Формування англійської лексики в історичному аспекті.	2
Тема 30. Джерела збагачення словникового складу. Запозичення.	2
Тема 31. Активний і пасивний словниковий запас (архаїзми, неологізми).	2
Тема 32. Лексика обмеженого вживання: терміни, професіоналізми, сленг.	2

Практичні заняття

Практичні заняття в рамках дисципліни не передбачені

Контрольні роботи

За наявності

Теми контрольних робіт	Вагові коефіцієнти b
Тема 1. «Основи лексикології та семантики англійської мови» (охоплює: структура лексики, слово, значення, морфеміка, словотворення, полісемія, семантичні процеси).	2
Тема 2. «Лексична система англійської мови: функціонування, розвиток та варіативність» (охоплює: лексичні відношення, стилістика, соціолінгвістика, історія мови, запозичення, сучасні тенденції)	2
Загалом	$\sum_{i=1}^m b_i$

Самостійна робота**Опрацювання теоретичного матеріалу**

Теми для самостійного вивчення	Кількість годин
Тема 1. Семантичні поля та лексико-семантичні групи.	4
Тема 2. Теорія прототипів у семантиці (основи когнітивна лінгвістика).	4
Тема 3. Фреймова семантика та концептуальні структури.	4
Тема 4. Концепти та мовна картина світу.	4
Тема 5. Основи прагматика. Значення у контексті.	4
Тема 6. Дискурс і лексика: роль контексту.	4
Тема 7. Імплікатури та підтекст у мовленні.	4
Тема 8. Мовленнєві акти та їх лексичне вираження.	4
Тема 9. Основи соціолінгвістика.	4
Тема 10. Варіанти англійської мови (британський, американський тощо).	4
Тема 11. Діалекти та соціальні різновиди мови.	4
Тема 12. Гендерні та вікові особливості лексики.	4
Тема 13. Основи психолінгвістика.	4

Тема 14. Ментальний лексикон і зберігання слів у пам'яті.	4
Тема 15. Процеси розуміння та продукування лексики.	4
Тема 16. Засвоєння лексики при вивченні іноземної мови.	4
Тема 17. Лексичні проблеми перекладу.	4
Тема 18. Еквівалентність і безеквівалентна лексика.	4
Тема 19. Передача стилістичних і культурних особливостей.	4
Тема 20. Вплив глобалізації на англійську лексику.	4
Тема 21. Інтернет-лексика та цифрові неологізми.	4
Тема 22. Мова медіа та масової культури.	4
Загальна кількість годин	86

Тематика індивідуальних завдань

Індивідуальні заняття в рамках дисципліни не передбачені.

Неформальна освіта

Рекомендовані курси, тренінги, стажування

1. Miracles of Human Language: An Introduction to Linguistics (від Leiden University)
<https://www.coursera.org/learn/human-language>
2. The English Language: History, Structure and Usage (від University of London)
<https://www.futurelearn.com/courses/the-english-language>

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Список джерел інформації та матеріалів, оформлений згідно зі стандартом. Можна виділити розділи списку. Наприклад, «Основна література», «Додаткова література» тощо.

Основна література

1. Квеселевич Д.І., Сасіна В.П. Практикум з лексикології сучасної англійської мови. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 128 с.
2. English lexicology – theory and practice / A. G. Nikolenko. – Vinnytsya : Nova Knyha, 2007. – 527 p.

Додаткова література

1. Мостовий М.І. Лексикологія англійської мови. – Харків: Основа, 1993. – 256 с.
2. Шамаєва Ю.Ю. Лексикологія англійської мови: Конспект лекцій (із завданнями) / – Харків.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. – 88 с.
3. Kuznetsova V.S. Notes on English Lexicology. – Kyiv, 1996: Radianska shkola. – 96 p.
4. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 160 с.
5. Лук'янова Г. В. Лексикологія англійської мови: конспект лекцій з курсу "Лексикологія англійської мови" для студ. вищ. навч. закл. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди; відпов. за вип. Т. А. Щєбликіна. – Харків: ХНПУ, 2017. – 60 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://www.edx.org/course/introduction-to-linguistics>
2. <https://www.cambridgeenglish.org/learning-english>
3. <https://www.open.edu/openlearn/languages/exploring-the-english-language>
4. <https://learnenglish.britishcouncil.org>

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо у відповідності до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k :

Поточний контроль (практичні, семінарські, лабораторні заняття), k_1	Контрольні роботи (за наявності), k_2	Індивідуальне завдання (за наявності), k_3	Підсумковий контроль (для ОК з іспитом), k_4
0,4	0,3	0,2	0,1

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = П \cdot k_1 + K \cdot k_2 + I \cdot k_3 + Пк \cdot k_4$$

де: $П$ – середньозважена середня оцінка за поточний контроль
 I – оцінка за виконання індивідуального завдання
 K – середньозважена оцінка за контрольні роботи
 $Пк$ – оцінка за підсумковий контроль

$$П = \frac{П_1 \cdot a_1 + П_2 \cdot a_2 + \dots + П_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i}$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт за кожне практичне (семінарське) або лабораторне заняття.

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2 + \dots + K_m \cdot b_m}{\sum_{i=1}^m b_i}$$

де: b_i - ваговий коефіцієнт за кожну контрольну роботу.

Поточні оцінки за кожну складову ($П, K, I, \dots$) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з [положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ»](#).

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої O з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХП»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХП» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

27.08.2025

Завідувач кафедри

Оксана ГОЛІКОВА

27.08.2025

Гарант ОП

Вікторія МИРОШНИЧЕНКО